

Mit érdemes tudni az egészségismeretről?

A "health literacy", magyarul **egészségismeret**, az egészséggel kapcsolatos döntések meghozatalára szolgál. Az a képesség, amely során az egyén az információkat megérti, értelmezi és alkalmazza. Mérésére létrehoztak olyan eszközöket, amely meghatározhatja mind a kutatásokat, a szakpolitikai döntések meghozatalát, és a közegészségügyi gyakorlatot (azaz az egészségügyi ellátást, a betegségmegelőzést és az egészségfejlesztést) is (Sørensen et al 2013).

Az európai definíció az egészségismeretek különböző aspektusait foglalja magában: klinikai, orvosi, közegészségügyi perspektívákat, valamint a betegek különféle szempontjait is figyelembe veszi. Egyszerre reaktív (szakértők által kínált információk megértésére vonatkozik) és proaktív (az információ egyéni megtalálására, hozzáférésére, értékelésére és alkalmazására vonatkozik) (Sørensen et al 2013).

Európai kontextusban HLS-EU (Health Literacy Survey – European Union) modell és definíció használatos a jelenség mérésére. A felmérés célja, hogy az egyén - az aktuális körülményektől és az életkorától függően - hozzáférjen az egészségi állapotával kapcsolatos információkhoz; különbséget tudjon tenni a különböző információs források között; illetve megértse és személyre szabottan fel is tudja használni, alkalmazni az egészségügyi információkat. A meghatározás és a modell operacionalizálására létrehoztak egy mátrixot (lásd: táblázat), amely az *egészség három általános területére* (sorok) és négy kognitív információfeldolgozási kompetenciára (oszlopok) összpontosított (Sørensen et al 2013).

1. táblázat: (Sørensen et al 2013)

	<i>Az egészséggel kapcsolatos információkhoz való hozzáférése, megtalálása megszerzése</i>	<i>Az egészséggel kapcsolatos információk megértése, értelmezése</i>	<i>Az egészséggel kapcsolatos információk értékelése, megítélése</i>	<i>Az egészséggel kapcsolatos információk hasznosítása, alkalmazása</i>
Egészségügyi ellátórendszer	Az orvosi és klinikai kérdésekkel kapcsolatos információkhoz való hozzáférés	AZ orvosi információk megértése, értelmezése	Az orvosi információk értékelése	Az orvosi információkkal kapcsolatos döntések meghozása.
Betegségmegelőzés	Az egészségi kockázati tényezőkkel kapcsolatos információkhoz való hozzáférés	Az egészségi kockázati tényezőkkel kapcsolatos információk megértése, értelmezése	Az egészségi kockázati tényezőkkel kapcsolatos információk értékelése	Az egészségi kockázati tényezőkkel kapcsolatos döntések meghozása
Egészségfejlesztés	Az egészséget meghatározó, társadalmi és fizikai környezetet befolyásoló tényezőkhez való hozzáférés	Az egészséget meghatározó, társadalmi és fizikai környezetet befolyásoló tényezők megértése, értelmezése	Az egészséget meghatározó, társadalmi és fizikai környezetet befolyásoló tényezők értékelése	Az egészséget meghatározó, társadalmi és fizikai környezetet befolyásoló tényezőkkel kapcsolatos döntések meghozása

A HLS-EU-Q segítségével eredetileg a nemet, az életkort, az iskolai végzettséget, a társadalmi státuszt, valamint az anyagi nélkülözést hasonlították össze az egészségi ismeretekre vonatkozó kérdésekkel. A regressziós modellekben kimutatták, hogy az egészségi műveltség a vizsgált társadalmi tényezőkkel összefügg, de ezen tényezők jelentősége országonként eltér. Az egészségmagatartással, egészségügyi kockázatokkal kapcsolatos eredmények következetesen összefüggnek a fizikai aktivitás gyakoriságával, de nem meghatározóak az alkoholfogyasztásnál és a dohányzásnál. Eddig a HLS-EU felmérést, melyet a WHO Európai Irodája is elismert (Pelikan et al 2021), Európán belül Ausztriában, Belgiumban, a Cseh Köztársaságban, Dániában, Németországban, Magyarországon, Olaszországban, Máltán, Portugáliában és Svájcban, valamint olyan ázsiai országokban

végezték el (Sørensen et al 2013). Az egészségismeretek szempontjait figyelembe vesszük a SOLACE-CEE keretében végzett kutatásaink során is.

Felhasznált források:

Sørensen, K., Van den Broucke, S., Pelikan, J.M. *et al.* Measuring health literacy in populations: illuminating the design and development process of the European Health Literacy Survey Questionnaire (HLS-EU-Q). *BMC Public Health* **13**, 948 (2013). <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-948>.

Pelikan, J., Straßmayr, C., Link, T., Miksova, D. *et al.* International Report on the Methodology, Results, and Recommendations of the European Health Literacy Population Survey 2019-2021 (HLS19) of M-POHL (2021). 10.13140/RG.2.2.27894.06721.

**Co-funded by
the European Union**

